

נתן טל

אסיף

מוזיאון בית אורי ורמי נחושטן

תוכן העניינים

7

על נתן טל

עמירה הגני

13

רושם בתוך יומן מסע

קרני עס־עד

115

ציונים ביוגרפיים

מוזיאון בית אורי ורמי נחושתן
אשדות יעקב מאוחד

אוצרת המוזיאון: רות שדמון
חברי הוועד המנהל:

רואה חשבון מרק לינטון – יו"ר

ישראל ביטנר

סמדר ינאי

עדנה סולודר

עו"ד אבנר צור

אריאל שגיא

ועדת ביקורת:

אבי סתיו

רחל אפרת

מנהלת וגזברית: אורית כהן

מנהלת חשבונות: אריאלה ישראלי

רשמת: אורלי לנצט יוסף

עיצוב ותחזוקה: ולדימיר אזבל

מדריכות: נטע דר, עמית לונדנר

נתן טל: אסיף

פתיחה: 16 באפריל 2016

תערוכה

אוצרת: רות שדמון

קטלוג

עיצוב והפקה: מגן חלוץ

עריכת טקסט: אילנה בן יהודה

צילום: אברהם חי

גרפיקה: אדם חלוץ

על העטיפה: עמוד התיכון, 2015 (פרט)

ר' עמ' 43

כל המידות בס"מ, רוחב x גובה

© 2016, מוזיאון בית אורי ורמי נחושתן

התערוכה והקטלוג באדיבות:

קיבוץ אשדות יעקב מאוחד

מועצה אזורית עמק הירדן

קיבוץ שפיים

משרד התרבות והספורט



על נתן טל

עמירה הגני

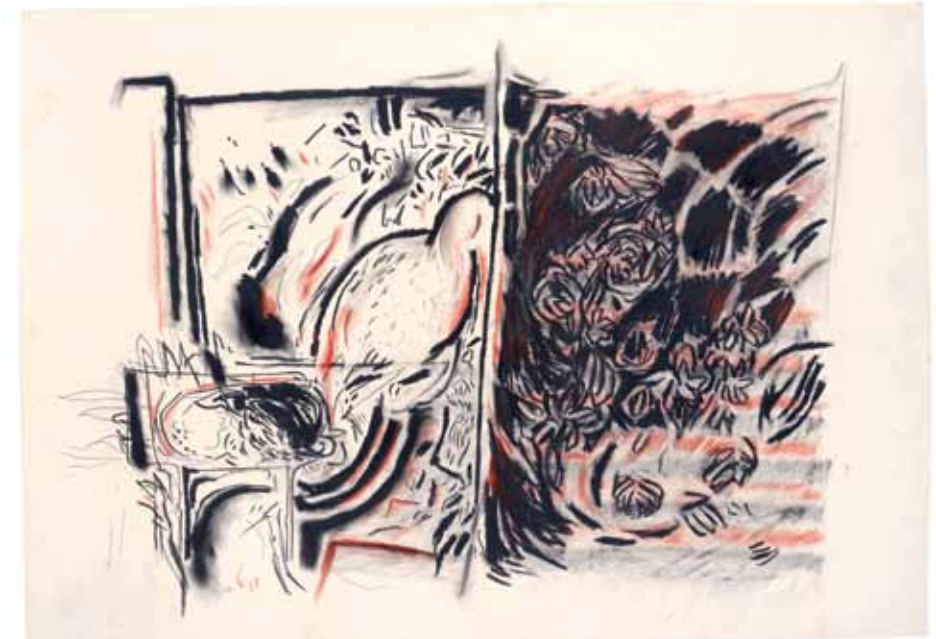
האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו – אמר טשרניחובסקי, וזה בדרך כלל נכון, אבל לא אחת ניתן גם לראות את האדם כמעצב נוף הולדתו, גם בפועל וגם בדמות. כך האמן. נתן טל (72), בן קיבוץ שפיים ואיש הקיבוץ, חי בו חיים של מעורבות חברתית פעילה. ובצד הפעילות המתמדת הזאת, ניזונה ממנה ומזינה אותה – פעילות מתמדת בתחום האמנות: הוא מעצב דימוי, הוא מצייר: בצד האדם החי – דמות האדם, בצד העולם הקיים בפועל – העולם הנכבד וקיים בעין, ברוח, בקו ובצבע שהם ילדי רוחו ודמיונו של האמן.

לא פשוטים הם חייו של אמן, וחייו של אמן בקיבוץ – על אחת כמה וכמה. בקיבוץ חיה חברה שתחומי קיומה מותווים ומוכתבים, המתקיימת מכוח הסכמות ראשוניות מחייבות, מתעמתת שוב ושוב עם תמורות העולם הסובב אותה – לא פעם שלא בטובה – וכל יחיד מכלל היחידים המרכיבים אותה נאלץ – לא פעם שלא בטובתו – לקבל עליו מה שטרם התקבל על דעתו, אבל מקובל כבר (או עדיין) על סביבתו. או להפך: לחתור לשינוי המקובלות ולהתאמות חדשות, בשעה שהמהלך המבוקש טרם הקיף את הסביבה והתקבל על רוב מרכיביה.

לאמן דרכי התקיימות משל עצמו. גם מי שנולד בקיבוץ וחי בו כל ימיו, אינו מותאם בהכרח למסגרת המקיפה אותו מאז ומעולם. ראייתו את העולם סביבו שונה, קליטתו את הדברים – אחרת. ההתנגשות כמעט מוכתבת מראש, בלתי נמנעת. לעתים ניתן לעדן אותה בעוד מועד, לרכך, להיפתח לוותורים ולפשרות. לעתים עפים ניצוצות. אז זה מסתיים, בדרך כלל, בהיפרדות. לא בהכרח בכעס: בעיקר מתוך הכרת הניגוד שאין דרך ליישבו.

מטבע הדברים הוא, כביכול, שמי שבא מרצונו לתפוס מקום במערכת החברתית של הקיבוץ, מפעיל בה את כוח יצירתו, חשיבתו, מניעיו לפעילות – מציב לעצמו מטרות וחותר להשגתן, מגייס לצידו את השותפים להשקפת עולמו ולערכיו החברתיים, מגיע למה שמגיע ונכשל במה שנכשל – ובכך הוא ממצה את משאביו, מסכם את הישגיו ומשלים (או לא) עם כשלונותיו. זה תחום יצירתו ולכך הוא מקדיש את יכולותיו. האמנות, לגביו, היא, כביכול, מקום אחר.

נתן טל משמש דוגמה הפוכה: 13 שנים כיהן כמזכיר קיבוצו, 3 שנים ריכז את מחלקת התרבות של התק"ם, 5 שנים עמד בראש התנועה הקיבוצית והיה ממייסדי איחוד התק"ם



ראיתי ציפור, 1990, פחם ופסטל על נייר, 70x100

והקיבוץ הארצי, 6 שנים ניהל את להקת המחול הקיבוצית – ביוגרפיה שכולה עשייה חברתית ותרבותית, הנובעת מהשקפת עולם מגובשת ותובנות חברתיות מקיפות. ובצד כל אלה, בהתמדה בלתי מתפשרת הנובעת מן הצורך הנפשי לחיות בנאמנות לאמת עצמית תובענית – הוא מתבונן התבוננות אישית בסביבתו ומצייר את מה שהוא רואה, וגם מציג: בגלריות בתל אביב, בתיאטרון ירושלים, בהרצליה, ברמת גן, בחולון – וגם בפרו, בשיקאגו, בחוף השנהב – תערוכות יחיד ותערוכות קבוצתיות, תמונות וציורי קיר, וגם עיצוב שטיחי קיר ופסל קיר, ועיצוב ואיור ספרי שירה, הגדה של פסח, לוח שנה מתולדות שפיים, וסוכת חג – רשימה שהיא חיים בפני עצמם.

“אין חולק על יכולתו הרישומית של נתן, גם לא על שליטתו בהנחת הצבע שתמיד נעשית במידה” – כותב קרני עמ־עד (הקיבוץ, 1991) “העבודות שופעות חום כבוש, צבעי אדמה עם פיסות של ירוק וצהוב. ברובן הנגיעה זהירה, מניחה למתבונן להשלים בדמיונו את החלל שלא הוכתם בצבע”. שיתוף המתבונן ב“השלמת” התמונה אינו רק בבחינת טכניקה: זו גישה אנושית המושפעת, אולי, גם מחיים שלמים במציאות חברתית משותפת ומשתפת.

בשנת 2000, בגיל 56 – לא צעיר כבר, אבל במלוא התנופה – החליט נתן “לרוץ” לכהונת מזכ”ל התנועה הקיבוצית (להלן התק”צ), על מנת לממש, סוף סוף, חזון שדובר בו מזה זמן רב, אבל זמן רב נדרש עד שיבשיל בחצרות הקיבוצים ובלבבות החברים. ה“ריצה” וההתמודדות על תפקיד בכיר, הותנעו לראשונה, ונדרשו לא מעט אומץ-לב ובטחון עצמי להגיע אל קו־הזינוק. נדרשו תומכים, מעוררים, מחזקי ידיים. לא כל מי שכינה כמזכיר קיבוצי, אפילו כמזכיר תנועתו, וזכה להערכה – ערוך להתמודדות כזו, ראשונה בתולדותינו וללא תקדים. מצד המחנה השני התייצב גברי בר גיל, מזכ”ל הקב”א, ויחד ניגשו השניים אל מה שהיה בגדר זעזוע־מערכות כללי. המגמה המוצהרת – ליזום, להחליט ולבצע שינוי – עוררה לא מעט ביקורת, גיבשה את ה“אופוזיציה” – המטה השיתופי – והפכה את התפקיד למירוץ בלתי פוסק, שוחק ומתיש.

“נתן טל נבחר למזכ”ל התנועה, ולא במקרה. הוא הוביל רוחות של שינוי. הציבור הקיבוצי זיהה זאת ונבחר בו. זו היתה בחירה ברורה מאד: העדפת השינוי על שימור הקיים” – אומר גברי בר גיל, שותפו לכהונה. “במהלך תקופת כהונתו נעשו שני מהלכים מרכזיים שהיו פורצי דרך וסימנו את הכיוון לשנים רבות קדימה. הראשון היה תהליך איחוד התנועות הקיבוציות לתנועה אחת, מהלך שהיה הכרחי לצורך התמודדות טובה יותר עם צורכי הקיבוצים והאתגרים שעמם התמודדו. השני – ליווי והסדרה של תהליכי השינוי שעברו הקיבוצים במטרה להבטיח את עתידם, כלכלית ודמוגרפית... והתנועה נרתמה לעזור לקיבוצים שרצו בכך, להעביר את השינוי הנדרש ולצאת לדרך חדשה. כמו כל תקופה של שינוי גדול, היתה זו תקופה סוערת שלוותה במאבקים וויכוחים גדולים,

אבל מבחן הזמן מראה שזו היתה נקודת המיפנה, וממצב של 65% מהקיבוצים שהיו חדלי פרעון ועם דמוגרפיה שלילית, נמצאים היום הקיבוצים בפריחה כלכלית ודמוגרפית. לנתן טל יש מניית זהב בשינוי הגדול. מתנגדי השינוי אמנם ניהלו קרב גדול במטרה למנוע את בחירתו לקדנציה נוספת, והצליחו בכך. אבל תרומתו הגדולה לעתיד הקיבוצים כבר השאירה את חותמה המוצלח.”

“לבית, לשפיים, יש לי רק מעט מאד זמן. גם לציור אני לא מגיע, אבל זה בגלל שאין לי אנרגיות... בגמר הקדנציה אני אצטרך להכיר את הקיבוץ שלי מחדש” – הוא מתוודה בראיון לערן שחר (הקיבוץ, 22.3.2001). אבל הציור חיכה לו, כמובן, ונתן מצא את הדרך בחזרה אליו מהר מאד. “אני ער לכך שיש היום פחות אמנים ויוצרים ויש פחות הזמנה של יצירה. זו לא הבעיה של הציירים או המוזיקאים שאין להם תקציב. הבעיה היא שלא מזמינים. הפכנו לחברה שלא מזמינה יצירה. לא את הקיר המצוייר, לא את האופרה, הקונצרט. ואני חושב שזה הרבה יותר מפרח. אלו נכסי צאן ברזל של החברה האנושית המתקדמת, ואני רוצה להיות שם...” – הוא אומר בראיון לאורה ערמוני, עם התיישבו על כס המזכ”ל (הקיבוץ, 8.4.2000). ובסיום הקדנציה אכן מצא שם מיד את מקומו, מחדש.

“אני חושב שאני צייר לא רע... ואני די ביקורתי. אחרי שגמרתי להיות מזכיר התנועה, ציור היה ממש תרפיה בשבילי. ידוע שאמנות זה דבר נהדר לאדם שנמצא במשבר...” – הוא אומר בראיון לדני כהן (הקיבוץ, 6.10.2006). המשבר התרחש לאחר שלא נבחר לקדנציה שניה כמזכ”ל התנועה. השינוי שהוביל היה קשה מדי, כנראה, לעיכול בבת־אחת.

“נתן היה מזכיר שנוי במחלוקת, מחלוקת על דרך. לזכותו – את הדרך בה האמין, עליה התמודד לתפקיד המזכיר – ביצע... הוא נתן בתפקיד את כל נשמתו ואמונתו” – כותבת עדנה סולודר (הקיבוץ 17.2.2005), וכמי שהייתה אמונה בזמנה על גופי התרבות של התנועה, היא לא שוכחת לציין: “תורה מיוחדת אני חבה לו על דאגתו לגופי התרבות, האמנות והיצירה התנועתיים... על שעמד בשעות הקשות על חשיבותם כ“נשמה היתרה” של התנועה הקיבוצית, שמר על המשך פעילותם ונתן להם את כל התמיכה הנדרשת למניעת סגירתם.”

“... נתן בעבודותיו מראה לנו את היפה, יופי שאיננו רק מכיל, יופי שיש בו כוח להקהות את אימת החולף, אך גם להחריף את נוכחותו בר־זמן. שתי נקודות־המבט השונות, לכאורה, מנסות ללכוד את היופי הפגיע והשברירי בלי גבול, ובכל זאת מהפנט, שעוצמתו שקולה לפגיעותו” (ישל סקר, דצמבר 2007)

בשנים 2005–2011 כיהן נתן כמנהל להקת המחול הקיבוצית – מן הלהקות המובילות בישראל, ובעלת מוניטין נכבד בעולם. התפקיד קשה: בסיסה של הלהקה – בקיבוץ געתון, הרחק מלב התרחשויות התרבות בארץ (וגם מקיבוץ שפיים, הבית). ללהקה עבר מפואר

והווה פורה ומצליח, ומסורת התנהלות המבוססת על מנהל אמנותי (רמי באר) שהוא גם הכוריאוגרף הבלעדי שלה. נתן קובע את משרדי ההנהלה בשפיים – מה שלא ימנע היווצרות מתחים בתחומים השונים של חיי הלהקה. "הלהקה מפרנסת שישים אנשים" הוא מציין בגאווה של מי שהתחנך בחברה המקדשת את ערך העבודה מעל כל ערך אחר, כמעט, אבל "מבטאת גם את האופן בו הוא תופש את האמנות, שאינה נעה בחלל משל עצמה" (דני כהן, שם).

בצד ניהול הלהקה – הוא גם מלווה אותה כמעט לכל מקום בארץ ובעולם שבו היא מופיעה – נתן מצייר ומציג באופן קבוע. לא רחוק מהצריף שבו קבע את משרדי הלהקה יש לו סטודיו משלו, שבו הוא שומר את עבודותיו. לצד תמונות השמן הוא מכין סידרה של ציורי פרחים – שיצורפו לספר בין עלי כותרת – 101 אגדות פרחים, שליטה פזית לוצאטו, ואייר יעקב גוטרמן. הציורים מדויקים מאד, "מרעיים", אך מבליטים את תכונות היופי הטבעיות של הפרחים. עיניו פקוחות גם אל היופי הזה.

"...נתן מנציח בעבודותיו לעדי-עד אירוע חד-פעמי. הוא לוכד בקו את מה שלעולם לא יוכל לחזור שנית באותו אופן – התנועה... הגוף הווירטואוזי של הרקדן/רקדנית... – הוא ההשראה לקו המזנק לחלל של נתן... הקו של נתן הוא סיפור מאבק של גוף המבקש לפרוץ את גבולותיו... הקו הוא התנועה... היר הבוטחת של נתן הרשם דומיננטית. המתח בין הקו לצבע, בין הקו לגוף המצולם, מעמידים במבחן את כוח המשיכה. זה סוד קסמן של עבודותיו" (ישל סקר, פברואר 2010).

העבודה עם הלהקה הסתיימה בהתפטרותו של נתן, על רקע חילוקי דיעות מהותיים בינו לבין רמי באר באשר לניהול האמנותי. משרדי הלהקה הועברו לגעתון, והסטודיו הפך להיות, מאז ועד היום, למרכז חייו ויצירתו של נתן. למצב בריאותו ההולך ומחמיר (סוכרת נעורים שהביאה לקטיעה חלקית של אחת מרגליו) אין הוא מאפשר להיות לו מכשול בדרכו הקבועה, היום-יומית, מביתו אל הסטודיו. הבדים המצויירים (עבודות בשמן, אקוורלים, רישומים) הולכים ומצטברים, ובחלל המצומצם הוא נע, מתבונן, מצייר, מקבל את מבקרו, ומתכנן את התערוכות הבאות. לפני כשנתיים הציג במגדל המים של קיבוץ תערוכה מרשימה של עבודות חדשות, ביניהן עבודות מביקור בפולין, מפתיעות בעיצובן ובקדרותן.

אבל נתן – מחובר לקלנועית המאפשרת לו תנועה חופשית ברחבי הקיבוץ, מטופל במסירות בידי העובד הזר שהוצמד לו ושומר על בטיחותו, מוקף בני משפחה אוהבים ותומכים – אשתו תמר, אמנית בפני עצמה, וארבעת בניו ומשפחותיהם (כולם בשפיים!) – אופטימי:

"אסור שהיותנו כפר, לרוב מרוחק ומבודד, תהפוך אותנו לשמרנים, קרתניים, החיים בשממה חברתית ושממה תרבותית.

חשוב להמשיך בכל אשר עסקנו בו, וביתר שאת: במקלה, בתזמורת, במחול ובחג, בהוצאות הספרים ובמוזיאונים – בכל אשר ראוי לו לאדם בן-התרבות, יוצר ותאב כאחת. יש לנו מכוני מחקר וסמינרים, מכללות ולהקות ורצון ליצור ולבטא, ויש לראות בכל אלה, לצד הגאווה והרגל, ליבת חיים מטופחת ומושקעת".

וידידו, חבר קיבוץ שניאור עינס, מברך:

"נתן חברי נתקלל גם בכשרון האמן, הנובע מחוויה אינדוקטיבית, זו הרואה את הפרט וממנו בונה את הכלל. זו היוצרת מן הפרט את העולם ומלואו... שנים נהניתי לראות את נתן מתייסר... בין עבודתו כמזכיר וכמנהל, ונשמתו מתגעגעת אל היצירה בסטודיו קטן ושקט.

הנהה הגיעה העת. נתן נפרד מן היצר לנהל ודבק בנשמת היוצר.

אם אינכם מאמינים לי, עלו אל הסטודיו של נתן וראו כמו עיניכם כיצד יושב אדם, מאזין למוסיקה נפלאה, בידו מכחול ומולו בד והוא בורא עולמות..."

רושם בתוך יומן מסע

קרני עם-עד

"אינספור שבילים ויציאה
רושם בתוך יומן מסע
להתערבב ולא להיבלע
רושם בתוך יומן מסע"
(מתוך "יומן מסע" – אביב גפן)

נתן טל בחר לקרוא לתערוכה ה"מיני רטרוספקטיבית" שלו, שאצרה רות שדמון, בשם "אסיף". נתן כיוון לבטח לאסיף שהוא תהליך איסוף היכול הבשל מהשדות לאחר שזה נקצר או נקטף, אבל ב"מקרה" שלו ניתן לשער שמדובר (גם) באיסוף עבודות האמנות הבשלות מפאתי או מרכז שדה היצירה. נתן טל גם מודע לעובדת הימצאה של המילה סוף בשם המכליל – סוף שבא לתמצת ולסכם תקופת חיים, יצירה אמנותית, מסע. ואולי הסוף הוא גם התחלה של פרץ יצירה נוסף?

תוך כדי שיטוט – עובר ושב בין בדי הצבע לרישומי הנייר, לוחות העץ למרצפות הקרמיות – חשתי כמי שפוסע בתוך "יומן מסע". גם שמות הסדרות אותן יצר טל מאז שנות השמונים ועד אמצע האלפיים עשויים להתוות מסלול אישי חוויתי שבא לידי ביטוי פיוטי ופואטי של הצייר: מגדל מים (1978), סטודיו בפאריס (1980), גלויות משם (2005), זכרון דברים (2013) חדר הלב (2015) ועוד תחנות בדרך בת 72 השנים, לרבות ציורי תנועה ומחול, רישומים דקדקניים של פרחי בר, טכס קיבוצי ומועד יהודי. כך – בין נופו האורגני של קיבוץ לטבעה האורבני של פאריס ומשם למחנות ההשמדה בפולין וחזרה לנבכי נפשו המיוסרת של האמן – רושם הצייר משפיים מכתמים ושרבוטים מופשטים, כמו גם מתווי פרחים וציפורים וטבע דומם כמעט ללא דמות אנוש וחייה. רושם כמי שכותב וכותב כרשם מיומן בתוך "יומן מסע". לעיתים אלו ניירות מחברת תזזיתיים, לפרקים מדובר במצע גדול המחולק לפיסות רישום שכל אחד מהם יכול להוות גם ציור בפני עצמו. הסקאלה של טל מקפידה על צבעים חמים (חום אדמה, אדום דם, צהוב לימוני או ירוק אזובי) ורק קו הקונטור השחור, או הרישום הדחוס, מצביעים על העובדה שלא מדובר ב"התבהרות חלקית" (כשם אחת העבודות הלקוח משירה של רחל שפירא) או רק ב"ציפור רבת יופי" של נתן האחר (זך).



ראיתי ציפור, 1990, פחם ופסטל על נייר, 70x100

"מגע הרוך גובר על המכה
רושם בתוך יומן מסע
כולנו עשויים אבק של אהבה
רושם בתוך יומן מסע"
(כנ"ל)

יומן המסע האמנותי של נתן טל גם מרבה לצטט "אמהות ואבות השפעה" ... בצד רישומים מורבידיים המזכירים את אלו של אביבה אורי (ישנו ציור משנת 2010 המכונה בפשטות מחווה לאביבה אורי - ק.ע.) - "מצטט" טל גם את הגרידים וקווי השתי והערב של משה קופפרמן (ר' רישומי זכרון דברים) את חמרי הגוף האירוטיים-פתיינים נוסח משה גרשוני ואת מאפייני מאטיס. בסדרת קולאג'ים שמופיעה בתערוכה ואשר מתמקדת בשהותו של האמן בפאריס, הוא מדביק תצלומים זעירים של עבודות מאת פיקאסו, דירר, ג'ורג' סיגל, ופיסול קלאסי. למרות נטייתו להאחז באילנות גבוהים, נשאר נתן טל נאמן לעצמו ורישומי המונוכרום והצבע שלו מזוהים למרחוק וצועדים בפסיעות קטנות לאורך תקופות הציור ושנות ההבשלה בסטודיו.

נתן טל, שלא כמו אמני קיבוץ בני דורו, מילא תפקידים ציבוריים רבים שהיו רחוקים מרחק רב מהעיסוק האמנותי. למרות שלא ראיתי זאת ב"שעת אמת" - אני מסוגל להעלות בדמיוני את האיש יושב באינספור ישיבות מתישות כמזכיר קיבוץ, רכז מחלקת תרבות בתנועה, מזכיר התנועה הקיבוצית, מנכ"ל להקת המחול הקיבוצית ומשרבט לעצמו רישומים מוכניים (אוטומטיים) כמו בתוך יומן מילולי והופך אותם לציורים רחבי יריעה בסטודיו של ימי השישי הפנויים מעבודה. באמצעות הקתרזיס האמנותי דיבר נתן טל לעצים ולאבנים ומצא בכך נחמה.

המשוררת רחל שפירא והצייר נתן טל, בני כיתה וחברים לדרך מקיבוץ שפיים, שיתפו פעולה בכמה ספרים שיצאו לאור ואשר הכילו את שיריה ואת ציוריו. יהיו שורותיה היפות של שפירא סיום מכמיר לב לרשימה אודות ה"אסיף" ו"יומן המסע" של נתן טל: "אם צרות מתקהלות בשער/ ורבות טרדות יומי/ קול שקט אומר לי: אל תירא./ אני על פני המים/ מתבקש לשלוח את לחמי/ כדי שאמצאנו חזרה./ אל תירא מכל רע/ אל תירא מבשורה/ קול שקט אומר לי: /אל תירא" (מתוך "אל תירא").







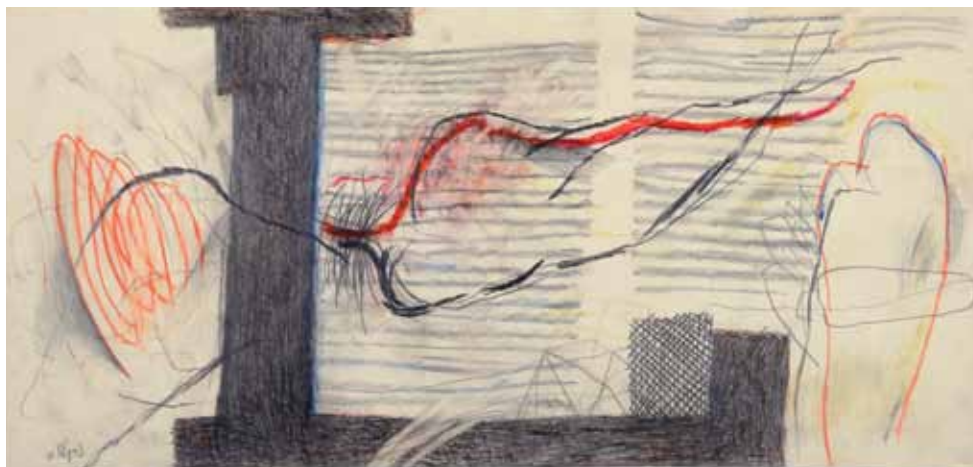
כתב יד, ----, קולאז', 46.5x87.5



כתב יד, ----, קולאז', 48.5x87.5











שם העבודה בהכנה, 2014, גיור על, אוסף מוזיאון -----

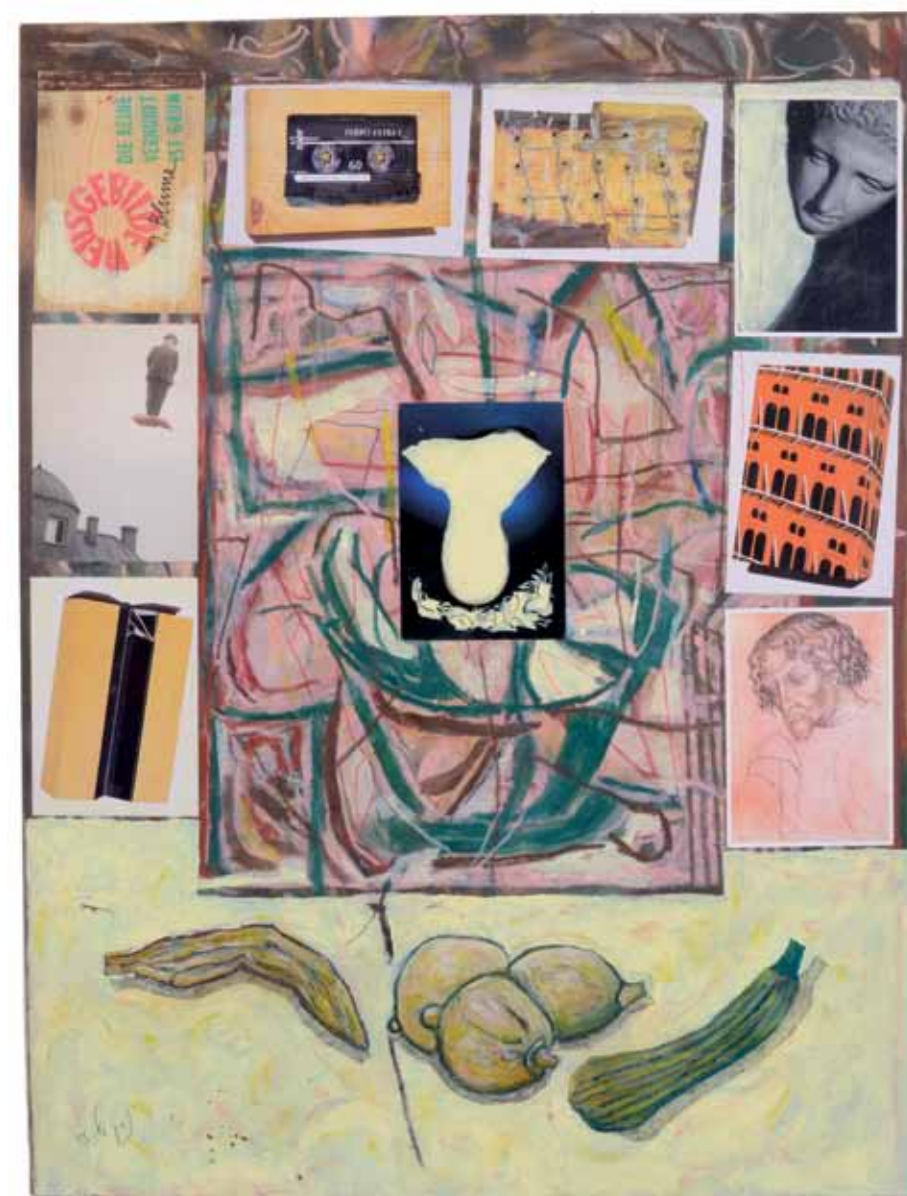
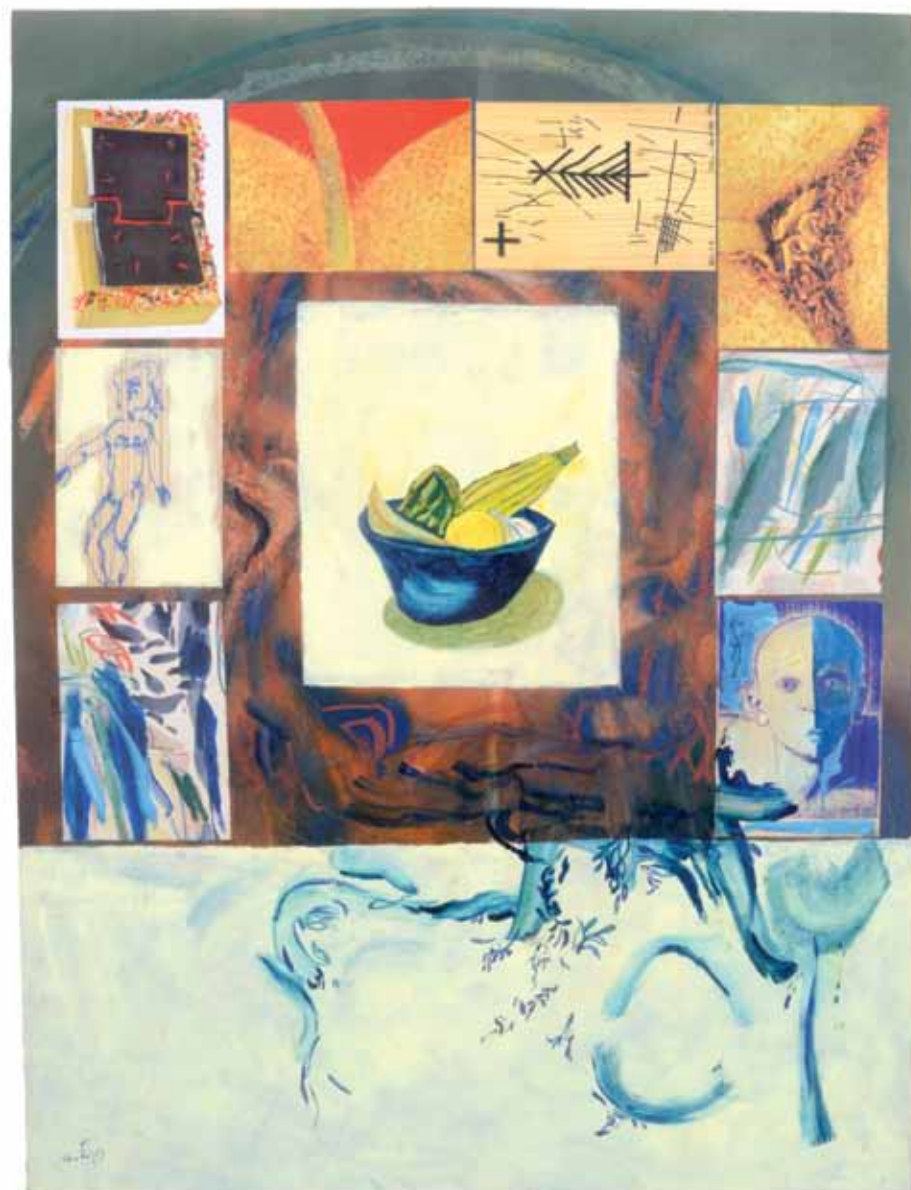




ציפור 2, 1990, שמן וגירים על נייר, 122x82



ראיתי ציפור, 1990, שמן וגירים על נייר, 122x81









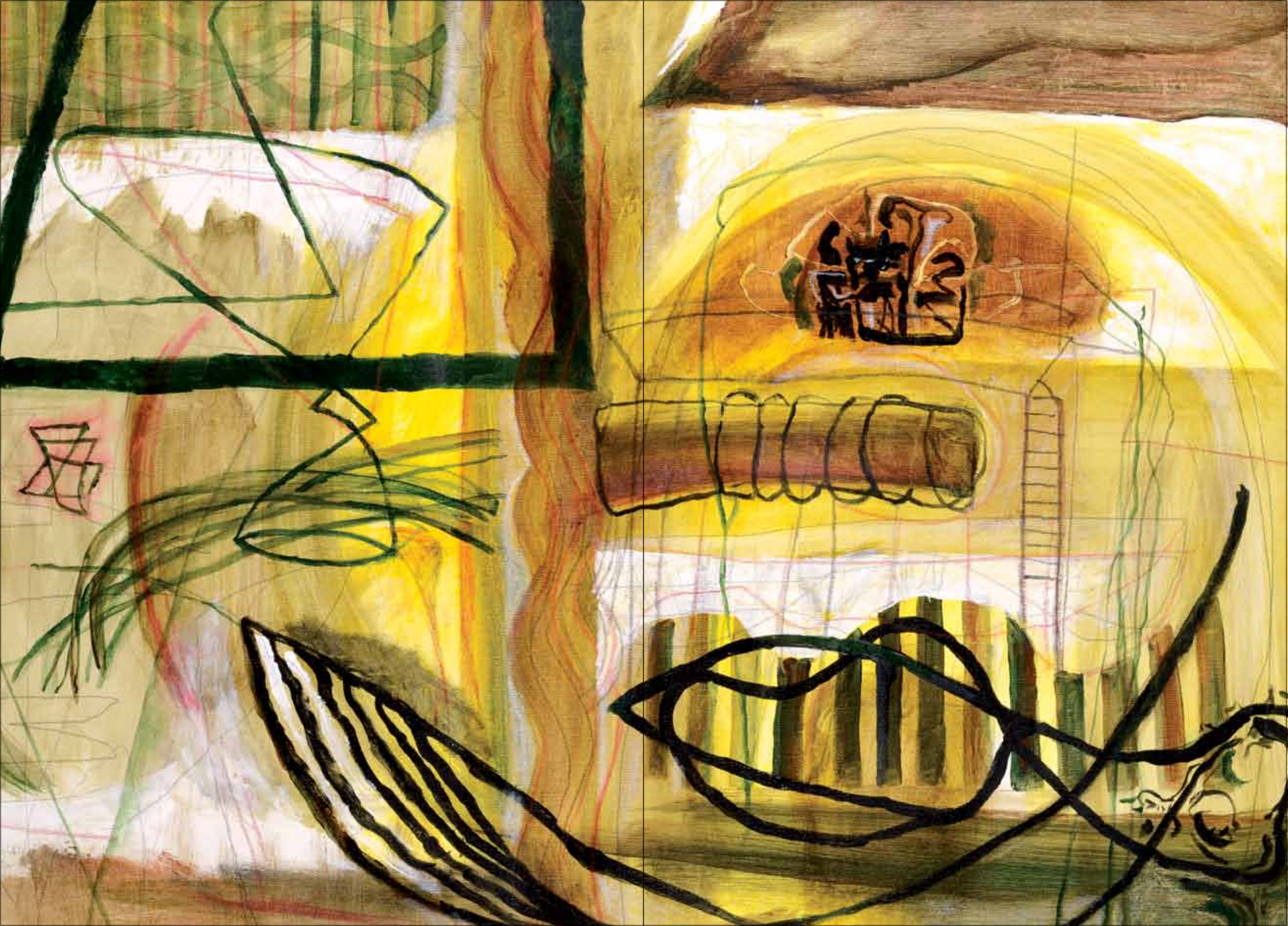
שם העבודה בהכנה, 2014, נייר על, אוסף מוזיאון -----



סטודיו בפריז, 1980, שמן על בד, 29.5x93





















חזיון, 2015, אקריליק על בד, 90x70



ללא כותרת, 2015, אקריליק וגירים וקולאז' על נייר, 90x70







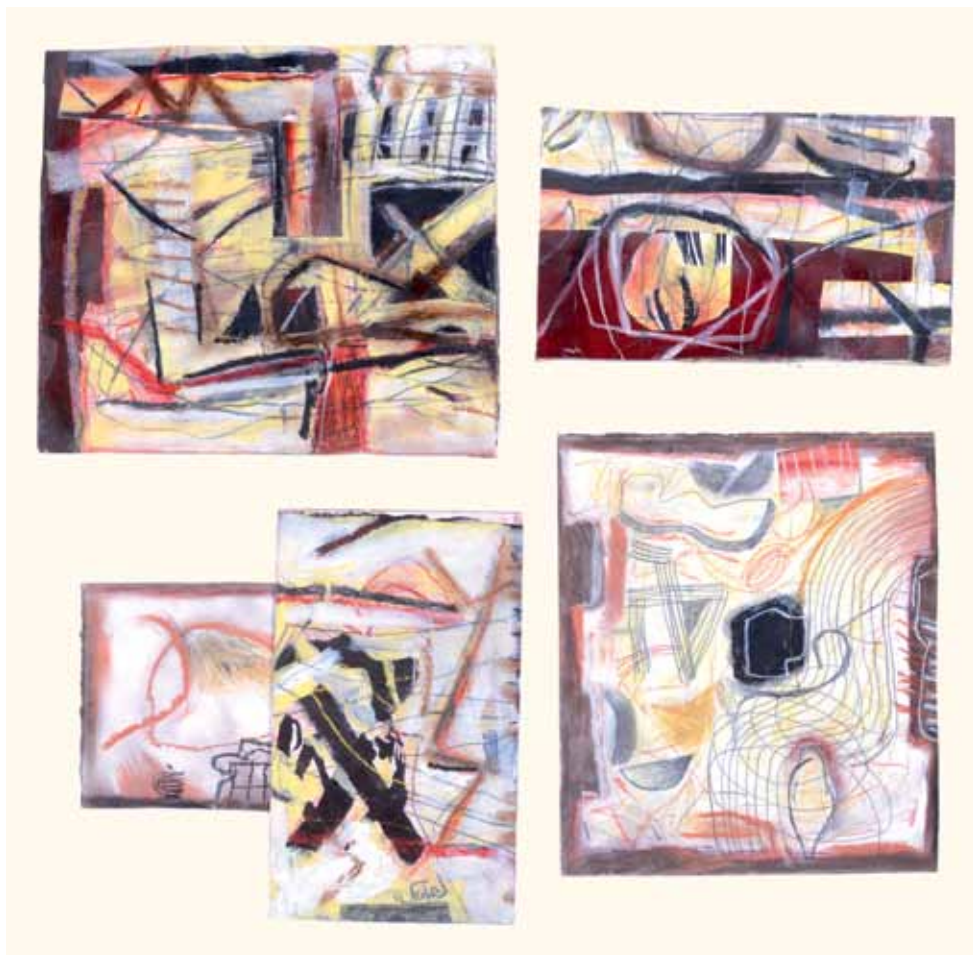








מחברות שתי, 2011, עפרונות פחם ופנדה על נייר, 72x72



מחברות שתי, 2011, עפרונות פחם ופנדה על נייר, 72x72

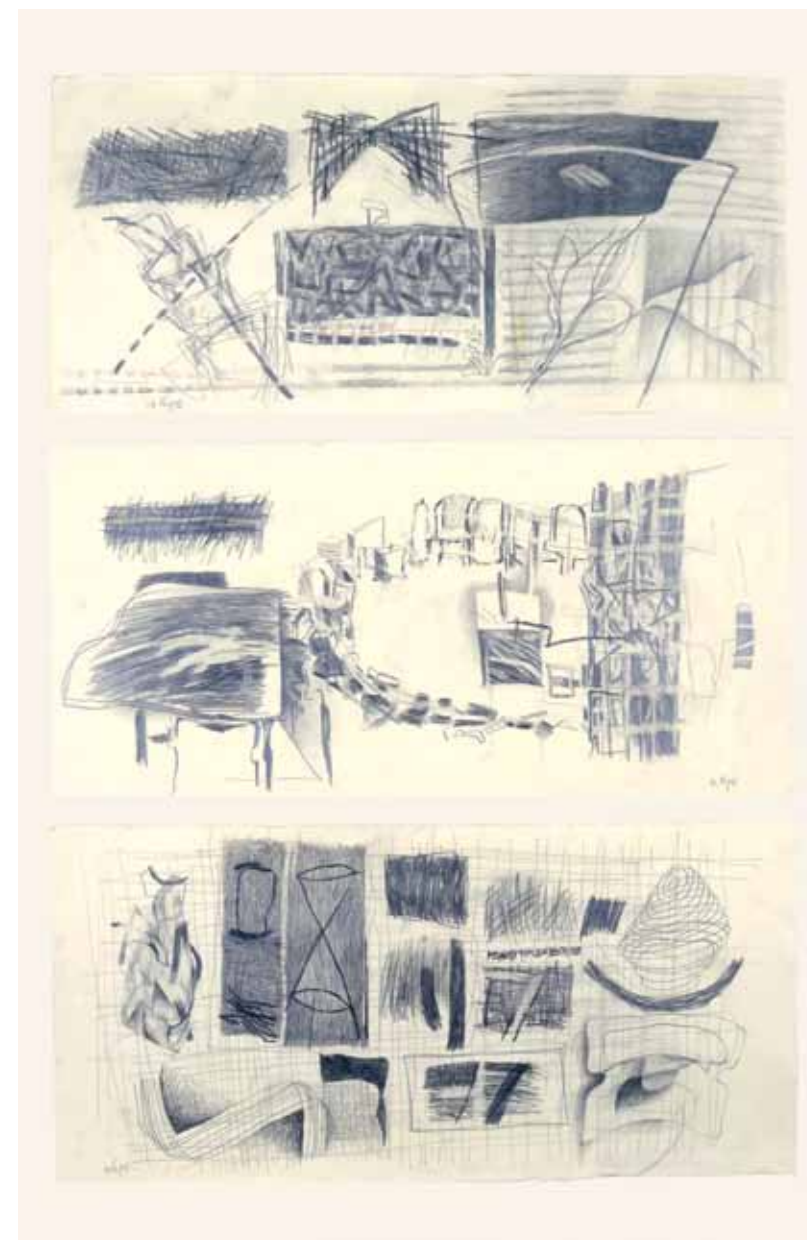
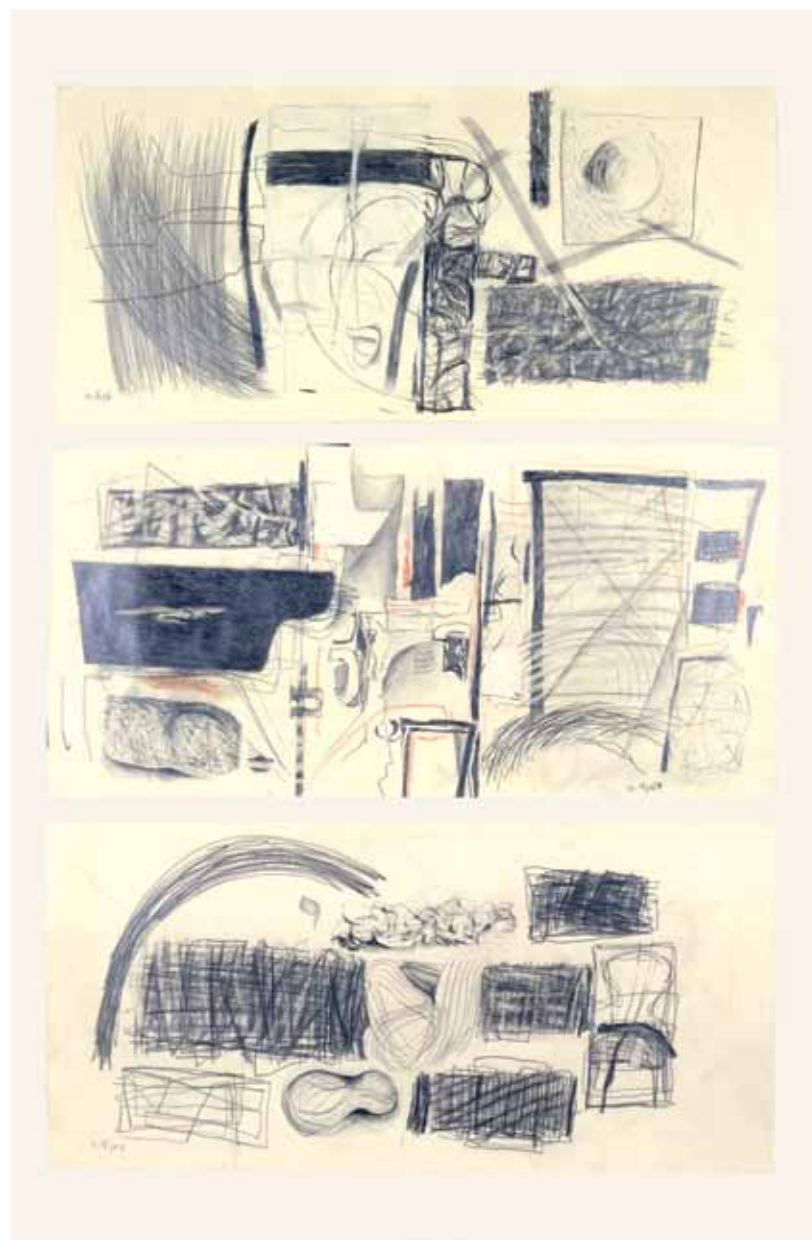


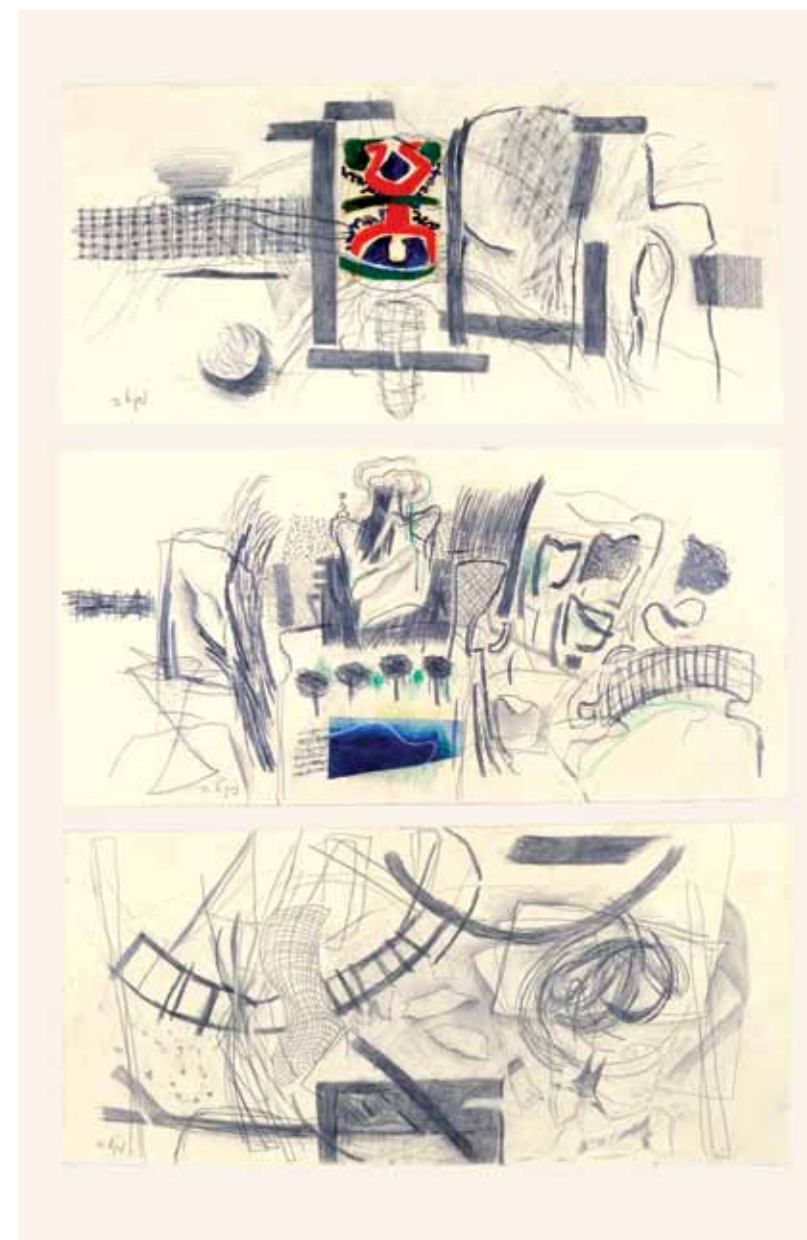
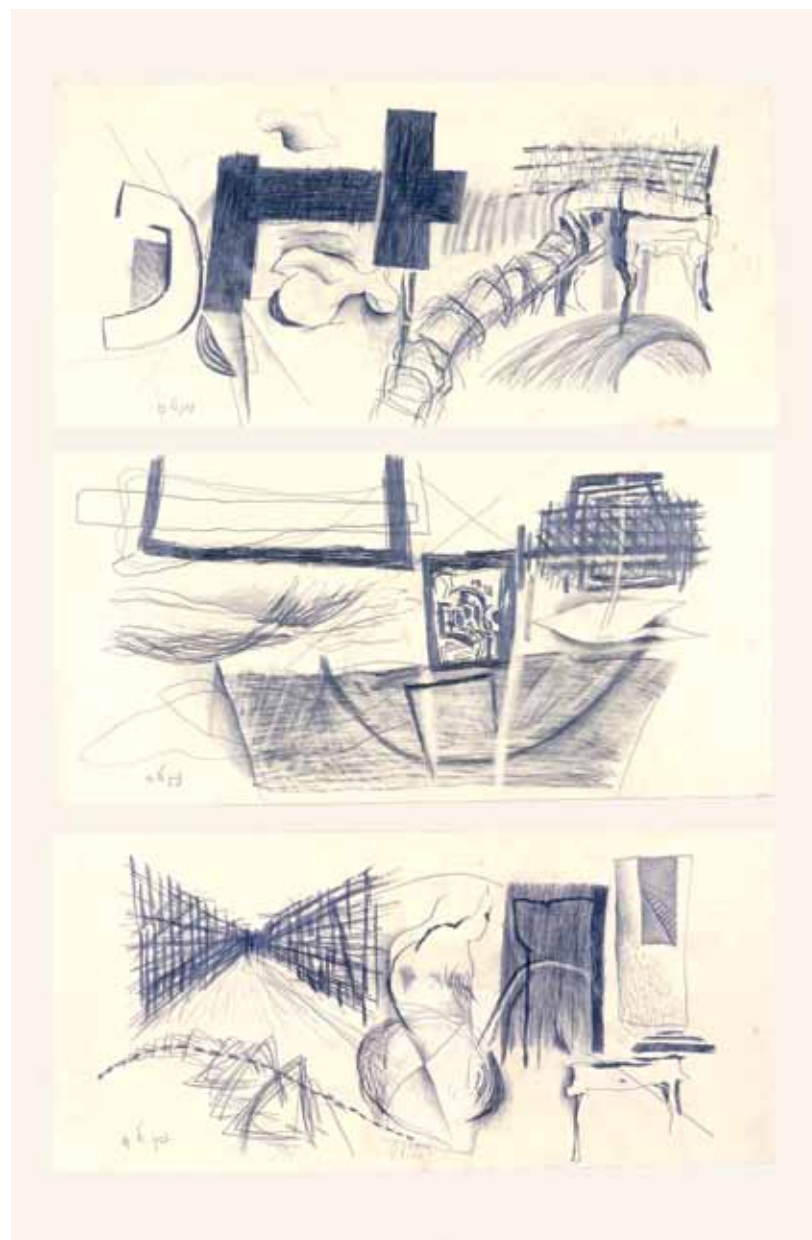


זיכרון דברים, 2013, עיפרון ופחם על נייר, 125x87



זיכרון דברים, 2013, עיפרון ופחם על נייר, 125x87









התבהרות חלקית, 1988, שמן וגירים על נייר, 136x105



זיכרון ימים, 2013, פחם ופסטל על נייר, 124.5x77

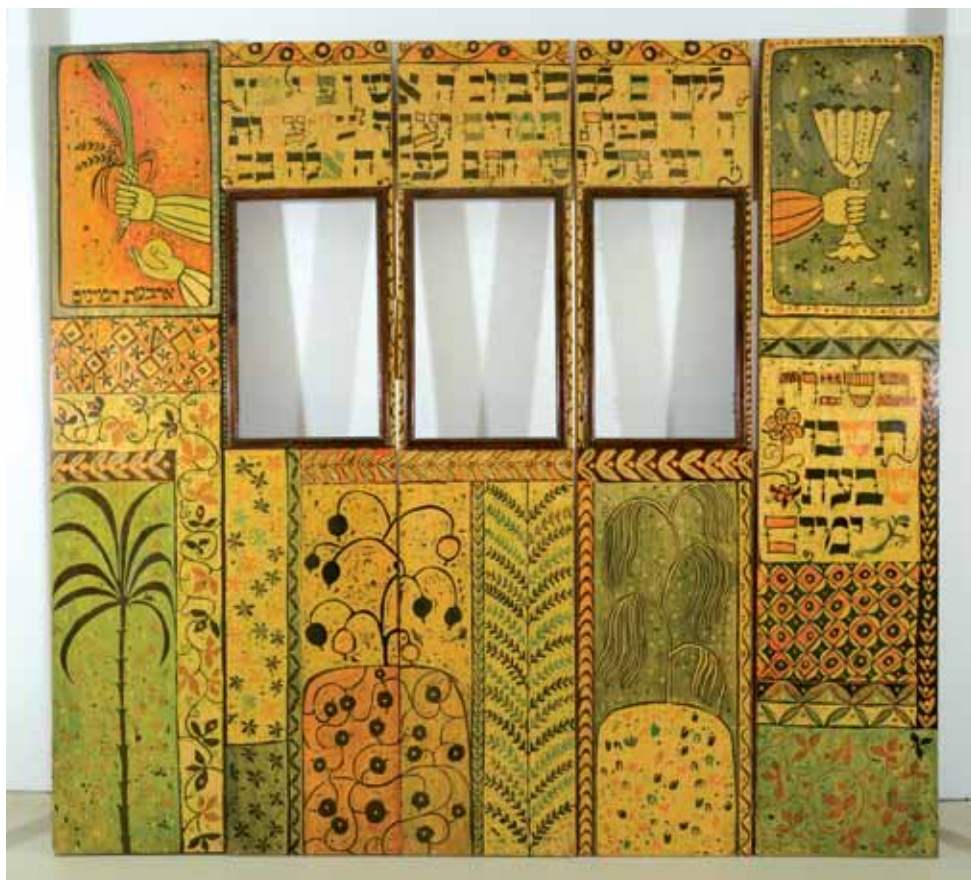


בתנועה (מחווה לרמי באר ולהקת המחול הקיבוצית), 2009, ציור על צילום, 120x100



בתנועה (מחווה לרמי באר ולהקת המחול הקיבוצית), 2009, ציור על צילום, 120x100





סוכת תמיד, מאויירת בסמלי חג וקישוטים נוספים, בהשראת בתי כנסת באירופה, 1978-1990
צבע בייץ (בטיק) ודונג על עץ, 255x235, באדיבות מר מתי גרוסינגר בני ברק



סוכת תמיד, מאויירת בסמלי חג וקישוטים נוספים, בהשראת בתי כנסת באירופה, 1978-1990
צבע בייץ (בטיק) ודונג על עץ, מימין: 149x77, משמאל: 244x122, באדיבות מר מתי גרוסינגר בני ברק



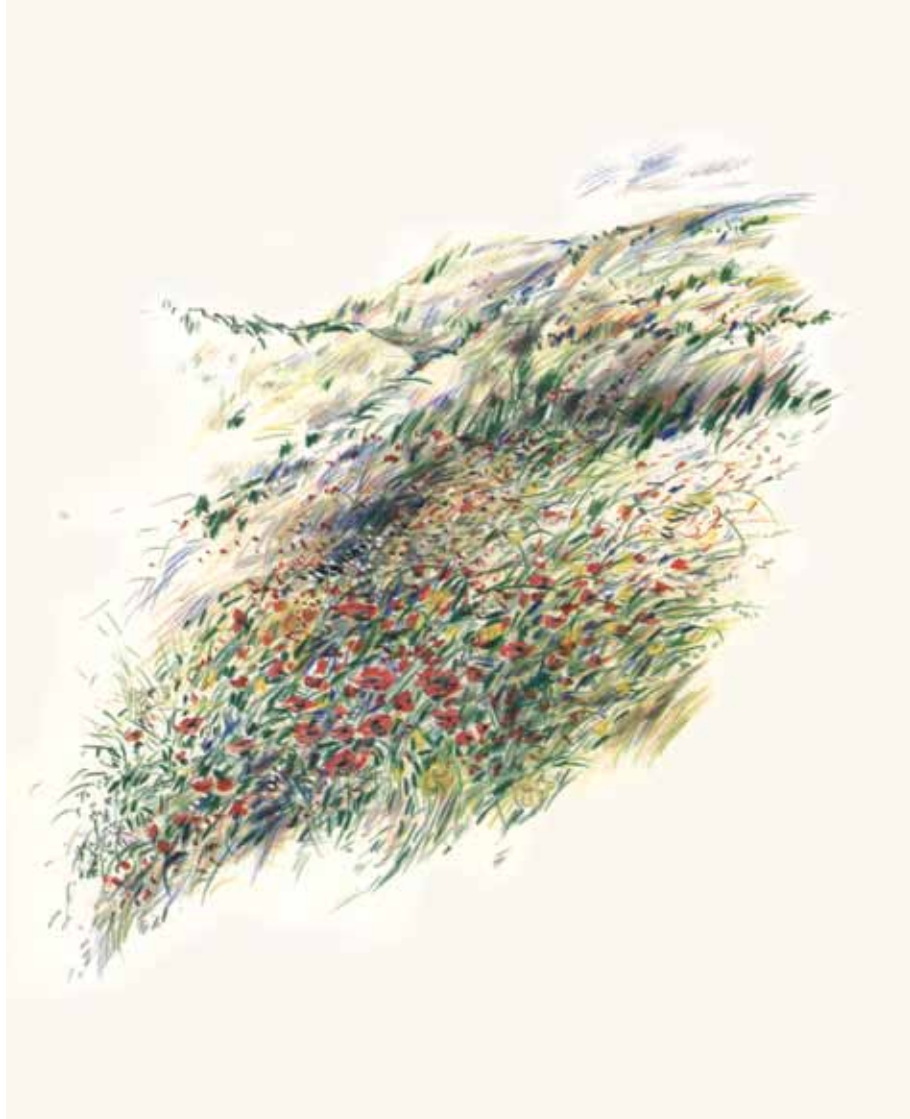


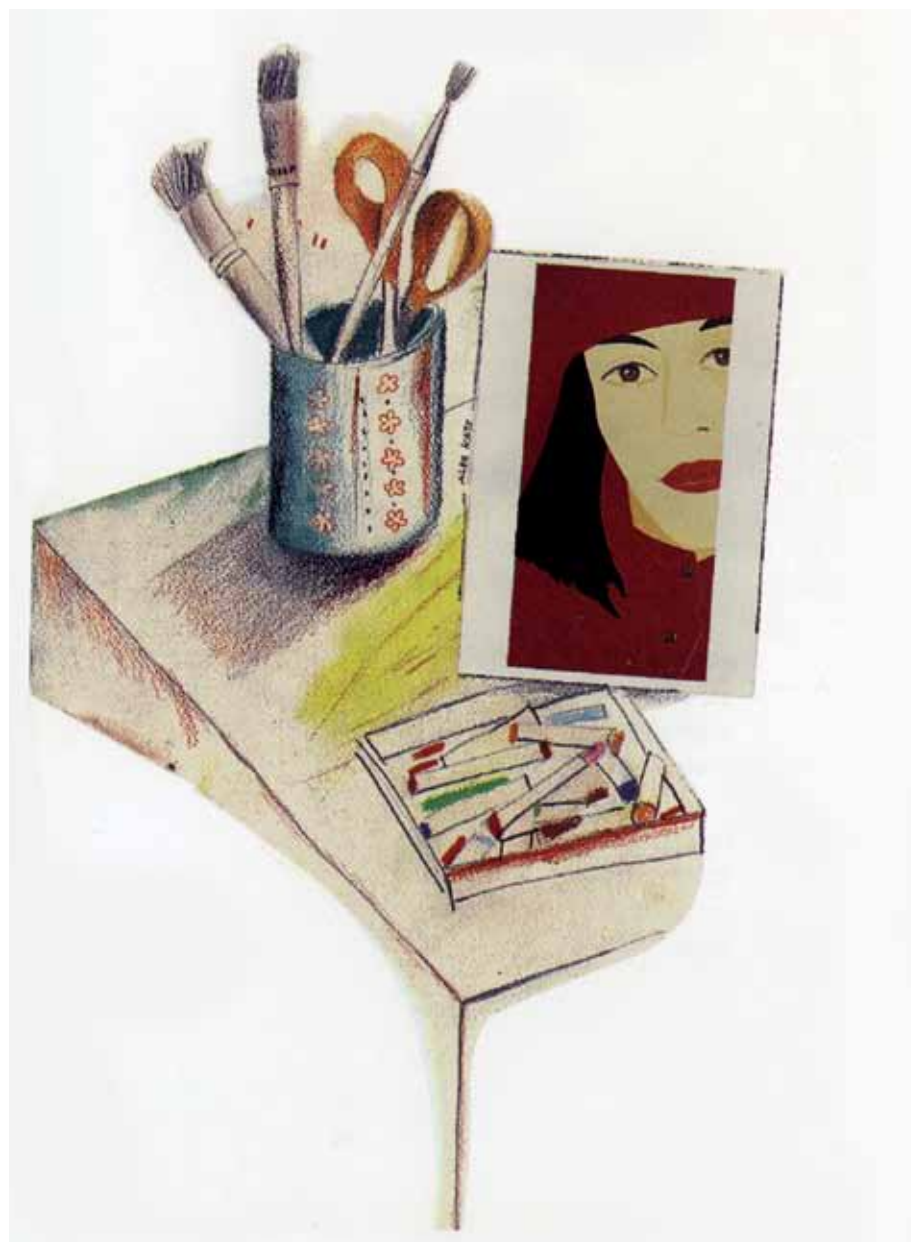


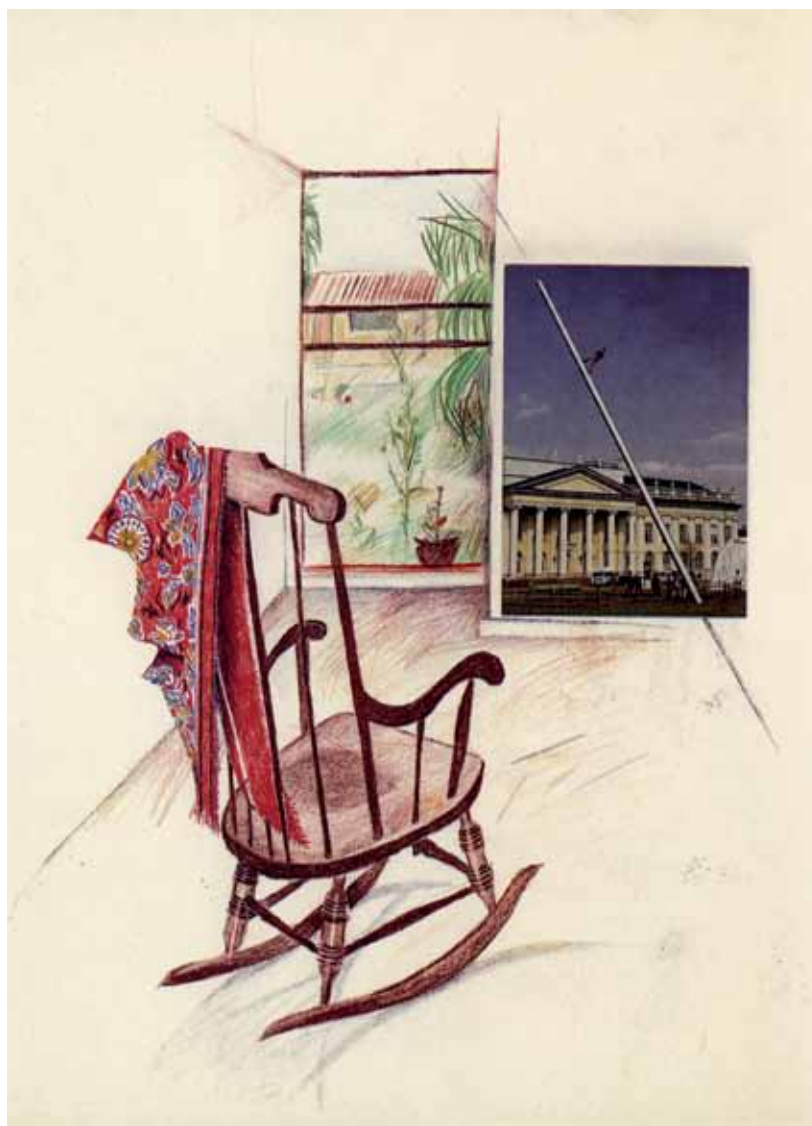












נתן טל / ציונים ביוגרפיים

נולד -----



נתן טל בסטודיו, קיבוץ שפיים, 2016 (צילום: אברהם חי)

